

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

ARQUEOLOGIA MEDIEVAL

Coordinació: CASSANYES ROIG, ALBERT

Any acadèmic 2020-21

Informació general de l'assignatura

Denominació	ARQUEOLOGIA MEDIEVAL			
Codi	100091			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Història (R 2015)	4	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	3		3
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	CASSANYES ROIG, ALBERT			
Departament/s	HISTÒRIA			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	Hores presencials: 45 Treball autònom de l'alumne: 105			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	L'idioma d'impartició de la classe presencial serà el català. A nivell instrumental, poden emprar-se textos en llengües històriques, com el llatí, i científiques actuals, com el català, el castellà, el francès, l'anglès, l'italià o el portuguès.			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
BOLOS MASCLANS, JORDI DE	jordi.bolos@udl.cat	3	
CASSANYES ROIG, ALBERT	albert.cassanyes@udl.cat	3	A causa de la situaci? epidemiol?gica actual, les tutories seran per correu electr?nic o per videoconfer?ncia.

Informació complementària de l'assignatura

L'assignatura, de caràcter propedèutic, cerca aproximar els estudiants als rudiments de l'arqueologia medieval, focalitzant l'atenció en els discursos teòrics i metodològics de la disciplina, així com en les evidències arqueològiques que les societats medievals, essencialment hispàniques, han deixat. D'aquesta manera, doncs, se centrarà en els períodes històrics de la Tardo-Antiguitat, el món islàmic i les societats feudals.

Objectius acadèmics de l'assignatura

Els objectius que els estudiants haurien d'assolir al final del curs són els següents:

1. Conèixer i comprendre els diferents corrents teòrics que han marcat el desenvolupament de l'arqueologia medieval des dels seus inicis fins a l'actualitat.
2. Identificar les estructures i característiques més representatives de les societats paleocristianes, islàmiques i feudals medievals.
3. Relacionar els vestigis arqueològics amb les societats que els produïren i/o els utilitzaren i interpretar-los des d'un punt de vista científic.
4. Aplicar els coneixements en la redacció de documentació arqueològica, d'acord amb les exigències formals de la disciplina.

Segona part:

- Conèixer la història de l'Arqueologia medieval a Europa i a Catalunya.
- Conèixer les principals aportacions fetes aquests darrers decennis.
- Conèixer les principals problemàtiques que hom es planteja en fer recerques d'arqueologia medieval.

Competències

Competències específiques

Competències personals

1. Coneixement de l'estructura diacrònica general del passat.
2. Coneixement comparat de la història de diferents èpoques i territoris
3. Coneixement de les diferents teories i perspectives historiogràfiques, així com de la diversitat de la consciència del temps i la memòria històrica.
4. Coneixement d'altres ciències humanes i socials, en especial l'antropologia social, la història de l'art, la geografia, l'economia i els estudis de les llengües pertinents per al coneixement de processos històrics

concrets.

5. Coneixement de la diversitat cultural (perspectiva antropològica), en particular de les tradicions culturals i religioses de la humanitat i les seues relacions amb les transformacions i canvis històrics.
6. Capacitat per interrelacionar de manera crítica els esdeveniments i processos del present i del passat.

Competències sistèmiques

Coneixement i domini bàsic de la metodologia arqueològica.

Competències instrumentals

1. Capacitat per interpretar i utilitzar tot tipus d'informació documental i arxivística.
2. Coneixements generals i instrumentals de disciplines i tècniques associades: arqueologia, epigrafia, paleografia, arxivística, diplomàtica.
3. Capacitat per participar, dirigir o gestionar una excavació arqueològica.
4. Coneixements instrumentals de la història de la conservació de monuments, dels principals criteris de restauració, recuperació i gestió del patrimoni cultural i, en particular, arqueològic.

Competències generals

Competències personals

1. Coneixement i capacitat d'aplicació del mètode científic.
2. Capacitat d'anàlisi i síntesi.
3. Capacitat de raonament crític.
4. Coneixement dels principis i implicacions de l'ètica professional.
5. Motivació pel rigor i qualitat.
6. Coneixement i sensibilitat cap a la diversitat cultural.

Competències instrumentals

1. Capacitat d'aprenentatge autònom.
2. Capacitat d'organització i planificació.
3. Capacitat d'aplicar els coneixements teòrics a la pràctica.
4. Comunicació oral i escrita en llengua nativa (amb experts i no experts).
5. Coneixement d'informàtica aplicada.
6. Capacitat de gestió de la informació.

Continguts fonamentals de l'assignatura

PRIMERA PART (Albert Cassanyes)

1. Introducció a l'arqueologia medieval
2. Arqueologia de les societats altmedievales

SEGONA PART (Jordi Bolòs):

1. L'arqueologia del paisatge a Europa i a Catalunya
2. L'arqueologia dels pobles i dels masos.
3. L'arqueologia de les esglésies i de les necròpolis
4. L'arqueologia de les fortificacions

Eixos metodològics de l'assignatura

Primera part:

La metodologia de l'assignatura persegueix que l'estudiantat sigui el protagonista del seu aprenentatge i, per tant, un subjecte actiu. Per aquest motiu, es confia que l'alumnat participi en el procés de creació i adquisició del coneixement a partir de la lectura d'articles científics o altres materials proporcionats pel professor, la realització de les activitats proposades i altres accions d'iniciativa pròpia. El rol del professor en aquesta assignatura serà la típica d'un guia que proposa activitats i tasques i que acompanya l'estudiant en el seu propi aprenentatge. D'acord amb els objectius proposats i les competències assumides, la metodologia combinarà les següents activitats i estratègies, sense perjudici de poder-ne adoptar d'altres més adients al procés d'aprenentatge o a la situació epidemiològica:

- Exposició, per part del professor, de les línies axials dels temes.
- Introducció a la recerca i elaboració de continguts per l'estudiantat mitjançant el treball de fonts de tipologia diversa.
- Anàlisi de bibliografia científica.
- Estructuració i exposició escrita de coneixements.
- Cooperació amb altres membres del grup per assolir objectius comuns.
- Debats per incentivar la capacitat de discutir idees i conceptes científics.

Segona part:

- **Lectura de diversos textos.**
- **Comentari del seu contingut**
- **Realització d'un treball sobre algun aspecte relacionat amb la matèria**

Sistema d'avaluació

Primera part:

Elaboració de tres treballs bibliogràfics sobre tres aspectes de l'assignatura proposats pel professor: 60 % de la nota (20 % cada treball).

Comentari i debat oral de cada treball: 30 % de la nota (10 % cada treball).

Assistència i participació a classe: 10 %.

Caldrà obtenir una nota mínima de 4 a cada apartat per poder fer la mitjana entre tots els apartats. En cas contrari, l'assignatura constarà com a suspesa. 2020-21 Els estudiants que, per motius justificats, no puguin seguir l'avaluació contínua tenen dret a una avaluació alternativa. En aquest cas, els estudiants hauran de sol·licitar l'avaluació alternativa a la secretaria de la Facultat de Lletres durant els primers cinc dies des de l'inici del segon semestre. Per a més informació, es pot enviar un correu electrònic a l'adreça academic@lletres.udl.cat.

Segona part:

Realització dels resums de les lectures o bé resposta dels qüestionaris plantejats amb relació a aquestes lectures (40 %).

Realització d'un treball sobre algun aspecte de la matèria (60 %).

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia bàsica

- Miquel Barceló, ed, *Arqueología medieval. En las afueras del 'medievalismo'*, Editorial Crítica, Barcelona, 1988.
- Xavier Barral i Altet - Ramon Manent, *La arqueología en Cataluña*, Ediciones Desino, Barcelona, 1989.
- Michel de Boüard, *Manual de Arqueología Medieval. De la prospección a la historia*, Editorial Teide, Editorial Base, Barcelona, 1977 (apéndice: Manuel Riu "Arqueología Medieval e España")
- Alberto García Porrás, ed., *Informática y arqueología medieval*, Universidad de Granada, Granada, 2003.
- Sonia Gutierrez Lloret, *Arqueología. Introducción a la historia material de las sociedades del pasado*, Publicaciones de la Universidad de Alicante, Alacant, 2001.
- Juan Antonio Quirós, Belén Bengoetxea, *Arqueología Medieval y Posmedieval*, UNED, Madrid, 2010
- Manuel Riu i Riu, *L'arqueologia medieval a Catalunya*, Els llbres de la Frontera, Sant Cugat del Vallès, 1989.
- Joan Santacana, Clara Masriera, *La arqueología reconstructiva y el factor didáctico*, Ediciones Trea, Gijón, 2012.

Bibliografia especialitzada teòrica

- Philippe Araguas, "La balkanization de l'archéologie médiévale dans la France de 2002", *Medievalisme. Noves perspectives*, Flocel Sabaté, Joan Farré, Joan Farré, eds., Pagès editors, Lleida, 2003 p. 161-172.
- Jorge A. Eiroa, "Past and present of the Archaeology of the Alquerías", *Imago Temporis. Medium Aevum*, 6 (Lleida, 2012), p. 49-72.
- Helena Kirchner, "Archaeology of the Landscape and Archaeology Farmed Areas in the Medieval Hispanic Societies", *Imago Temporis Medium Aevum*, 5 (Lleida, 2011), p. 55-86.
- Helena Kirchner, "The Archaeology of the Peasantry in the Early Medieval Age. Reflections and Proposals", *Imago Temporis Medium Aevum*, 14 (Lleida, 2020), p. 61-102.
- Juan Antonio Quirós, "¿Por qué la arqueología en España necesita un nuevo modelo universitario?", *Revista Arqueològica de Ponent*, 27 (Lleida, 2017), p. 278-281.

Altres obres

- Jordi Bolòs, *Els orígens medievals del paisatge català*, Institut d'Estudis Catalans - Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona 200
- Michael Aston, *Interpreting the Landscape. Landscape Archaeology in Local Studies*, B.T. Batsford, Londres 1985..
- Helena Kirchner (ed.), *Por una arqueología agraria. Perspectivas de investigación sobre espacios de cultivo en las sociedades medievales hispánicas*, Oxford: BAR International Series 2062, Oxford 2010.
- J. A. Quirós Castillo (ed.), *El poblamiento rural de época visigoda en Hispania. Arqueología del campesinado en el interior peninsular*, Universidad del País Vasco – Euskal Herriko Unibersitatea, Bilbao 2013.
- Sam Turner, Jordi Bolòs, Tim Kinnaird, T., "Canvis i continuïtats en un paisatge mediterrani: una nova aproximació interdisciplinària al coneixement dels caràcters del paisatge històric de la Catalunya occidental". Dins J. Bolòs (ed.), *Els caràcters del paisatge històric als països mediterranis. Territori i Societat: el paisatge històric, VIII*. Lleida: Universitat de Lleida – Pagès editors, 2018, ps. 23-64.
- Sandrine Robert, Sandrine (dir.), *Sources et techniques de l'archéogéographie*. Presses Universitaires de Franche-

Comté, Besançon 2011.

Richard Muir, Richard, *The New Reading the Landscape. Fieldwork in Landscape History*, University of Exeter Press, Exeter 2000.

Gabrielle Démians d'Archimbaud, *Les fouilles de [Rougiers](#): Contribution à l'archéologie de l'habitat rural médiéval en pays méditerranéen*, CNRS, Paris 1981 (reimprès l'any 2010).

Jordi Bolòs (ed.), *Un mas pirinenc medieval: Vilosiu B (Cercs, Berguedà). Estudi dels edificis i materials trobats durant les excavacions (1984-1986)*, Publicacions de la Universitat de Lleida, Lleida 1996..

Jordi Bolòs, "Paisatge i societat al "Segrià" al segle xiii". Dins J. Bolòs (ed.), *Paisatge i societat a la Plana de Lleida a l'edat mitjana*, Universitat de Lleida, Lleida 1993, ps. 45-81.